

Sääkset ovat hyväksyneet niille rakennetun tekopesän, ja kevään soidinmenot, joihin kuuluu koiraan näyttävä taivastanssi, ovat alkaneet Kalvolassa.

KUVA SIMO LOISA

Luonnon-tieteellisen keskusmuseon tietokannassa olevat sääksen pesäpuut on merkitty virallisella rauhoitustaululla.

KUVA ILMARI HÄKKINEN

Sääksen pesä on rauhoitettu

Sääkset valitsevat pesäpuuksi tasalatvaisen ylispuumännyn. Pesäpuusta tulisi olla esteetön näkyvyys kaikkiin suuntiin.

Teksti ILMARI HÄKKINEN ja JUHANI KOIVU

Suojelutyön tuloksena sääksi eli kalasääski on noussut silmälläpidettävästä lajista elinvoimaisten joukkoon. Nykyään Suomessa pesii 1 000–1 200 sääksiparia. Vielä 1970-luvun alussa pesivä kan-
ta oli vaikeuksissa ympäristömyrkkien, pesien tuhoutumisen ja ihmisen aiheuttaman uhan vuoksi.

Kannan suurentumista on osaltaan auttanut sääksen pääasiallisten ravintokalojen kuten lahnan- ja särjensukuisten kalojen runsaus, eikä enää tavata ympäristömyrkyihin kuolleita sääksiä. Joitakin hauleihin kuolleita löytyy, mutta nekin ensisijaisesti muuttoreitin varrelta.

Sääksien pesinnän onnistuminen edellyttää sitä, että metsissämme on tarjolla sopivia pesäpuita ja että pesintä voi toteutua häiriöttä.

Vuosien seuranta tutkimuksen perusteella sääksen suojeluun keskittynyt Sääksisäätiö on laatinut yhteistyössä UPM Metsän kans-

sa ohjeet sääksen pesäympäristön metsänhoidosta. Sääksisäätiön verkkosivuilta löytyvät ohjeet on suunnattu metsänomistajille ja metsäammattilaisille.

Taulu kertoo pesästä

Suomen metsissä on tiedossa arviolta 2 000 sääksen pesäpaikkaa, joista vuosittain noin puolet on asuttuna. Asumattomat pesät muodostavat tärkeän vaihtopesienvetokoston.

Luonnonsuojelulain perusteella sääksen pesäpuu ja pesä ovat pysyvästi rauhoitettuja silloinkin, kun pesä ei ole käytössä.

Metsänomistajien suhtautuminen sääksiin ja niiden pesiin on Sääksisäätiön näkemyksen mukaan nykyään erittäin myönteinen. Metsänomistajalla ei liene mitään tarvetta yksittäisen puun kaatamiseen, mutta jos pesäpaikkaa ei tiedetä, voi hakkuiden yhteydessä tapahtua vahinkoja. Sääksisäätiö

tekee yhteistyötä metsäalan organisaatioiden kanssa, jotta sääksen pesäpaikat olisivat etukäteen tiedossa.

Rauhoitustaulu puun kyljessä kertoo, että pesä on tiedossa ja seurannan kohteena. Uusista pesistä kerätään tietoa Luonnontieteellisen keskusmuseon tietokantaan, johon metsänomistajien pyydetään välittämään havaintonsa.

Tekopesän rakentaminen vaatii maanomistajan luvan.

Pesiä ja tekopesiä

Sääksi valitsee pesäpuuksi useimmiten männyn edellyttäen, että puuhun on vanhuuttaan kehittynyt tasalatvus ja että

puu nousee ylispuuna muun metsän yläpuolelle. Linnut yrittävät pesiä heikommissakin latvuksissa, mutta syysmyrskyt ja lumitaakka tekevät pesistä lyhytikäisiä. Myös entisaikojen kolmittaustornit olivat sääksien suosimia pesäpaikkoja.